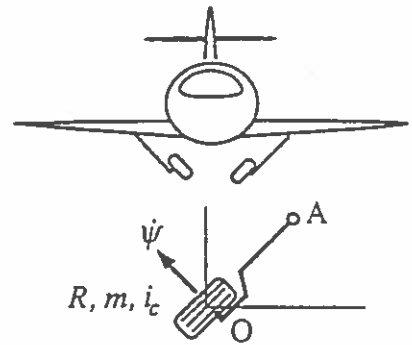

Mat-5.113 Dynamiikka II, tentti 12.11.1991

1. Johda pallokoordinaatiston kantavektoreiden aikaderivaatat ($\dot{\vec{e}}_r, \dot{\vec{e}}_\theta, \dot{\vec{e}}_\phi$) käyttäen hyväksi kaavaa (2.3.6): $\dot{\vec{B}} = \vec{\omega} \times \vec{B}$. *esim 2.3.1*

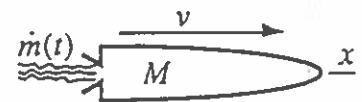
2. Lentokone irtautuu kiitoradasta nopeudella $\vec{v}$, joka on likimain vaakasuora. Se kääntää laskutelineen pyörät siipien sisään vakiokulmanopeudella $\dot{\theta}$. Pyörän ja kiitoradan kosketuksen lakattua pyörä jää pyörimään akselinsa ympäri. Laske pyörimisestä [unohda siis painovoima] tukipalkkiin OA aiheutuva momentti [vektori]. Pyörän ulkosäde on R , massa m ja hitaussäde i_c .

ohje: Ratkaisusta tulee käydä yksiselitteisesti ilmi momenttivektorin suunta, joten merkitse selvästi näkyviin valitsemasi koordinaattiakselit ym.

3. Kuun keskimääräinen etäisyys maasta on noin $60 R$, jossa R on maapallon säde, ja massa noin $M/80$, jossa M on maapallon massa. Kuinka suuri alkunopeus tulee olla raketilla, joka lähtee maan ja kuun puolivälissä sijaitsevalta avaruusasemalta, jotta se saavuttaisi kuun? $R = 6370 \text{ km}$, $K = 6,673 \cdot 10^{-11} \text{ m}^3 \text{ s}^{-2} \text{ kg}^{-1}$, $M = 5,98 \cdot 10^{24} \text{ kg}$. [Ohje: Käytä energiaperiaatetta.]

4. Kuvan esittämä raketti liikkuu suoraviivaisesti pitkin x -akselia ilman ulkoisen voiman vaikutusta. Johda kohtuullisen täsmällisesti raketin liikeyhtälö $M\dot{v} = \dot{m}u$, jossa $v(t)$ on raketin nopeus, $u(t)$ on polttoaineen palamissuihkun poistumisnopeus raketin suhteen, $M(t)$ on raketin ja polttoaineen yhteinen massa ja $\dot{m}(t)$ on suihkun massavirta raketin suhteen. *esim 6.9.1*

5. Määritä kuvan esittämän kahdesta massasta ja kolmesta jousesta muodostuvan kitkattoman systeemin liikeyhtälöt Lagrangen menettelyllä. Jouset ovat siirtymien x_1 ja x_2 arvoilla nolla lepopituudessaan.

